



# ATT ILLUSTRERA FRAMTIDEN - NÄR SOLEN ALLTID SKINER

2014-09-08

Av: Ekologigruppen

*En bild säger mer än tusen ord*, säger ett gammalt ordspråk och det kunde inte vara mer aktuellt än i dagens debatt om framtidens städer. Bilder, eller renderingar, används på olika sätt och med olika syften; för att visa nya idéer, åstadkomma samstämmighet, som underlag för en dialog, men också för att marknadsföra olika stadsbyggnadsprojekt. När förslag för nya stadsdelar presenteras för allmänheten och när dessa diskuteras, men även när privatpersoner letar efter en nybyggd lägenhet, spelar "bilderna av framtiden" en stor roll. Bilderna är en del av skapandet av "the social imaginary", det vill säga av vilken typ av samhälle och sociala regler som människor refererar till.

Tillsammans med mina forskarkollegor på KTH, har jag varit engagerat i många intressanta diskussioner om bilders roll i framtagandet av samhällsplaneringsprojekt. En gemensam uppfattning i diskussionerna är att även om renderingarna inte visar verkligheten kan de ändå ha stor inverkan på hur vi uppfattar en framtida stadsmiljö och dess omvandling. Bilder har på så sätt en stor potential att skapa dialog och diskussion. De kan påverka hur vi arbetar med platsens förutsättningar och möjligheter såväl som vilka åtgärder som vidtas för att förstärka den sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarheten.

## Enformiga och idealiska bilder

Problemet ligger dels i enformigheten i dessa bilder dels i hur vissa stadsbyggnadskaraktärer visas för allmänheten. För det första illustreras många projekt främst med "idealiska" sommarbilder, när solen skiner, träden är gröna och alla sitter på uteserveringar. För det andra är ofta nya moderna glasbyggnader nästan omärkbara objekt i den befintliga stadsmiljön, vilket bidrar till en felaktig uppfattning av hur omvandlingen kommer att se ut. Men, hur många sådana soliga dagar har vi egentligen i Sverige under ett år? Och hur omärkbara är egentligen glasbyggnaderna? Och vilka förväntningar skapar dessa variationslösa bilder hos medborgarna?



*Glasbyggnaderna i Nya Slussen är nästan omärkbara objekt, vilket bidrar till en felaktig uppfattning av hur projektet ska bli i verkligheten. (Bild: Foster + Partners 2014)*

Utan att gå in i debatten om själva lösningarna för ett av de mest kontroversiella och debatterade projekten i Sverige, kan vi ta nya Slussen som exempel. Här har bilder använts på ett sätt som till stor del försvårar en konstruktiv dialog kring framtiden för denna viktiga plats. Trots att det i reklambroschyren "Nya Slussen, för ett Stockholm i världsklass" står att det ska bli en plats att vistas på året om finns det väldigt få bilder som visar hur platsen skulle användas vintertid eller regniga dagar när människor skyndar till bussen och torgen står tomma. Istället presenteras projektet främst med bilder från soliga och antagligen varma dagar, när folk rör sig ledigt på de nya gatorna och sitter på uteserveringar eller på sittplatser vid torget och kajerna.



*Nya Slussen presenteras med många bilder från soliga dagar där fokus ligger på uteserveringar och uteaktiviteter.  
(Bild: Foster + Partners 2014)*

## **Året runt och dygnet runt**

Måste vi bli lurade av bilderna? Eller kan de också bidra till att faktiskt möjliggöra skapandet av levande platser och höja den sociala hållbarheten? Att illustrera ett projekt under olika årstider med olika användningar innebär ett mer djupgående sätt att tänka kring stadsrummet. Det innebär en möjlighet att vidga perspektiven och att inte bara fokusera på aktiviteter som har begränsade öppettider eller exkluderande regler. Förhoppningsvis kan det bidra till nya idéer kring möjliga användningar och tar hänsyn till stadens olika grupper och deras behov. På så vis kan bilderna bidra till att generera nya stadsutvecklingsidéer och en nya spännande offentliga platser året runt för en mångfald av människor.

I Kiruna har man, efter viss kritik, valt att ta fram illustrationer över hur de offentliga rummen och andra stadsmiljöer skulle se ut under olika tider på dygnet och vid olika årstider. Det visar på en förändring i hur man väljer att presentera sitt projekt. Samtidigt signalerar det en breddning av stadens möjliga användningar och användare. Genom detta skapas bättre förutsättningar för en mer social hållbar utveckling.



*I nya Kiruna illustreras Handelsgatan såväl sommar som vinter, med olika användningar och användare (Bild: White Arkiteter, Ghilardi Hellsten Arkitekter och Kiruna Kommun)*

### **Att illustrera en stämning**

Inom projektet i Norra Sorgenfri i Malmö har man istället valt att använda bilder för att illustrera de upplevelser som eftersträvas i stadsdelen. Genom att visa mångfald, småskalighet och variation vill man bidra till att skapa "utifrån samtliga aspekter ett föredöme för en hållbar stadsutveckling". Bilderna har haft en central roll i framtagandet av projektets vision och bidragit till att skapa samförstånd bland de olika aktörerna inom projektet. Vad som verkar mest givande i fallet med Norra Sorgenfri är att inga foto-lika illustrationer har använts. Istället visas ett kollage som syftar till att beskriva en stämning som området ska kunna ge. På detta sätt blir visionen lättare att kommunicera och debatten kring området kan bli mer mångfasetterad. Det finns inte en färdig utformning av den framtida stadsdelen utan snarare idéer att utveckla tillsammans.



*I visionen för Norra Sorgenfri användes kollage för att beskriva den stämning som området skulle kunna ge. (Bild: Malmö stadsbyggnadskontor)*

Att tänka på årets alla årstider eller att illustrera en upplevelse redan i början av ett projekt kan hjälpa till att hitta intressanta lösningar och funktioner för både inne- och utemiljöer. Man tvingas att tänka på platserna på ett mer mångfasetterat sätt och diskussionen kring användning och funktion kan breddas då visionsbilder kan inspirera till diskussion. Bilder är ett mäktigt verktyg. Istället för att använda dem för att försköna verkligheten och tysta eventuella kritiska röster gäller det att använda dem som ett sätt att bjuda in medborgare och skapa givande diskussioner om stadens framtid.

*Stort tack till Kiruna Kommun, Stockholms stad – Projekt Slussen, Malmö stadsbyggnadskontor, White Arkiteter och Ghilardi Hellsten Arkitekter för tillstånd att använda bilderna av framtiden som framtogs i samband med dessa projekt.*